Κυριακή ΙΓ' Λουκά: Σχετικά με τον πλούσιο νεανίσκο που επιθυμούσε να κληρονομήσει την αιώνια ζωή (Άγιος Ιωάννης Χρυσόστομος)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 24 Νοεμβρίου, 2017

(Κατά Λουκάν Ευαγγέλιο, κεφ. ιη΄, χωρία 18 έως 27)

Αποσπάσματα από την ομιλία ΞΓ΄

«*Καὶ ἰδοὺ εἷς προσελθὼν εἶπεν αὐτῷ· διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ἀγαθὸν ποιήσω ἵνα ἔχω ζωὴν αἰώνιον;*» (Και ιδού Τον πλησίασε κάποιος και Του είπε· διδάσκαλε αγαθέ, τι καλό να κάνω για να κληρονομήσω την αιώνια ζωή;)

Ορισμένοι κατηγορούν τον νέο αυτόν ως ύπουλο και πονηρό και ο οποίος πλησίασε τον Ιησού με σκοπό να Τον πειράξει· εγώ όμως δε θα μπορούσα να μην πω ότι ήταν **φιλάργυρος και δούλος των χρημάτων**, επειδή και ο Χριστός τον ήλεγξε ως άνθρωπο αυτού του είδους, ύπουλο όμως δε θα μπορούσα να τον ονομάσω με κανένα τρόπο, και διότι δεν είναι ασφαλές το να επιχειρεί κανείς να κρίνει τα άγνωστα πράγματα και ιδίως όταν πρόκειται για κατηγορίες, και για το ότι**ο ευαγγελιστής Μάρκος έχει αναιρέσει αυτήν την υποψία**· καθ΄όσον λέγει ότι «*έτρεξε προς Αυτόν και αφού γονάτισε εμπρός Του, Τον παρακαλούσε*» και ότι «*ο Ιησούς τον κοίταξε με πολλή αγάπη και ενδιαφέρον και τον συμπάθησε*» (Μαρκ. 10, 21). Αλλ΄ όμως **είναι μεγάλη και τυραννική η δύναμη των χρημάτων** και αυτό γίνεται φανερό και από την περίπτωση αυτή· διότι **και αν ακόμη είμαστε ως προς τα άλλα ενάρετοι, αυτή τα καταστρέφει όλα τα άλλα**.

Για ποιο λόγο λοιπόν ο Χριστός έδωσε τέτοιου είδους απάντηση, λέγοντας «*κανείς δεν είναι αγαθός*»; Επειδή Τον πλησίασε σαν να ήταν κάποιος απλός άνθρωπος και ένας από τους πολλούς και δάσκαλος των Ιουδαίων· για τούτο λοιπόν και ως άνθρωπος συζητεί μαζί του. Καθ΄ όσον σε πολλές περιπτώσεις δίνει απάντηση στις σκέψεις εκείνων που Τον πλησιάζουν, όπως όταν λέγει· «*ίσως μου πείτε: εμείς δεν πιστεύουμε σε αυτά που λες για τον εαυτό σου, διότι στηρίζονται στη δική σου εγωιστική μαρτυρία*» και «*εάν εγώ ο ίδιος από μόνος μου έδινα μαρτυρία για τον εαυτό μου, η μαρτυρία μου θα μπορούσε να μην είναι αξιόπιστη*» (Ιω. 5, 31). Όταν λοιπόν λέγει, «*κανείς δεν είναι αγαθός*», δεν το λέγει αυτό με σκοπό να αποκλείσει τον εαυτό του από το να είναι αγαθός, μη σκεφθείς κάτι τέτοιο· διότι δεν είπε, «για ποιον λόγο με ονομάζεις αγαθό; Δεν είμαι αγαθός» αλλ΄ ότι «κανείς δεν είναι αγαθός»· δηλαδή **κανείς από τους ανθρώπους**. Αλλά και αυτό ακόμη όταν το

λέγει, **δεν το λέγει για να αποκλείσει τους ανθρώπους από την αγαθότητα, αλλά το λέγει εν συγκρίσει προς την αγαθότητα του Θεού** . Για τον λόγο αυτό και πρόσθεσε· «*παρά μόνο ένας, ο Θεός*». Και δεν είπε «παρά μόνον ο Πατήρ μου» για να μάθεις ότι **δεν φανέρωσε τον εαυτό του εις τον νεανίσκο**.

Κατά τον ίδιο τρόπο και προηγουμένως αποκαλούσε τους ανθρώπους πονηρούς, λέγοντας· «*Εάν όμως εσείς, ενώ είστε πονηροί, γνωρίζετε να δίδετε καλά πράγματα στα τέκνα σας*». Καθόσον και εις την περίπτωση εκείνη τους ονόμασε «πονηρούς», **θεωρώντας όχι όλη την ανθρώπινη φύση πονηρά** (διότι το «σεις» δεν σημαίνει όλοι εσείς οι άνθρωποι), αλλά τους ονόμασε έτσι **συγκρίνοντας την αγαθότητα των ανθρώπων προς την αγαθότητα του Θεού**· διά τούτο και πρόσθεσε· «*πόσο μάλλον ο Πατήρ σας θα δώσει αγαθά σ΄ αυτούς που Του ζητούν;*»

Αλλά θα πει κάποιος· **ποια ανάγκη υπήρχε ή ποια ωφέλεια, ώστε να δώσει αυτήν την απάντηση;** Ανεβάζει τον πλούσιο αυτό νέο πνευματικά ολίγον κατ΄ ολίγον και τον διδάσκει ν΄ απαλλαγεί εξ ολοκλήρου από την κολακεία, αποσπώντας τον από τα επίγεια πράγματα και προσηλώνοντάς τον στον Θεόν, και τον πείθει να ζητεί τα ουράνια αγαθά και να γνωρίσει αυτόν που πράγματι είναι αγαθόν και ρίζα και πηγή όλων των αγαθών, και εις αυτόν ν΄ αποδίδει τις τιμές. Διότι και όταν λέγει «*μην αποκαλέσετε κανένα ως "διδάσκαλο" επάνω στη γη*», το λέγει **εν συγκρίσει προς τον εαυτό Του και για να γνωρίσουν οι άνθρωποι ποία είναι η πρώτη αρχή όλων γενικώς των όντων**. Ούτε βέβαια ήταν μικρή η προθυμία που έδειξε ο νεανίσκος τότε, καθόσον κατελήφθη από τέτοιον έρωτα για τα πνευματικά αγαθά, την στιγμήν που άλλοι μεν επείραζαν τον Κύριο, άλλοι Τον επλησίασαν μόνο για να θεραπεύσει τις ασθένειές τους ή τις ασθένειες των συγγενών τους ή των ξένων, αυτός όμως και Τον επλησίασε με κάθε ειλικρίνεια και **συζητούσε με πραγματικό ενδιαφέρον για την αιώνιο ζωή**. Διότι ήταν μεν η ψυχή του εύφορη και πλουσία, αλλ΄ όμως το πλήθος των ακανθών κατέπνιγε τον σπόρο.
Πρόσεχε λοιπόν πώς ήταν την στιγμή εκείνη προετοιμασμένος για την υπακοή των προσταγμάτων. Διότι λέγει· «*Τι να κάνω για να κληρονομήσω την αιώνια ζωή;*» .Έτσι **ήταν προετοιμασμένος προς εφαρμογή των όσων θα του έλεγε. Εάν όμως Τον επλησίασε με σκοπό να τον πειράξει, θα μας το έλεγε οπωσδήποτε ο ευαγγελιστής** και αυτό, πράγμα που το κάνει και εις τις άλλες περιπτώσεις, όπως δηλαδή εις την περίπτωση του νομικού. Εάν όμως και αυτός το αποσιώπησε, ο Χριστός δε θα ήταν δυνατόν να Τον αφήσει απαρατήρητο, αλλά θα Τον ήλεγχε κατά τρόπο φανερό ή και θα έκανε κάποιον υπαινιγμό, ώστε να μη σχηματισθεί η εντύπωση ότι επλανήθη και διέφυγε την προσοχή του και ζημιωθεί έτσι περισσότερο. **Εάν επίσης Τον είχε πλησιάσει με σκοπό να Τον πειράξει, δε θα έφευγε λυπημένος για όσα άκουσε**. Διότι αυτό κανείς ποτέ από τους Φαρισαίους δεν το έπαθε, αλλ΄ εξαγριώνονταν όταν τους έκλεινε τα στόματα. Όμως δε συνέβη αυτό στον νέο, αλλά φεύγει καταλυπημένος, πράγμα που αποτελεί όχι μικράν απόδειξη, ότι δεν Τον πλησίασε με πονηρά διάθεση, αλλά **με εξασθενημένη**,

και **επιθυμεί μεν την αιώνιον ζωήν, αλλ΄όμως είναι κατακυριευμένος από άλλο φοβετότατο πάθος**.

Όταν λοιπόν ο Χριστός του είπε «*Εάν θέλεις να εισέλθεις στην αιώνια και μακαρία ζωή, φύλαξε τις εντολές*», ο νέος ρωτάει «*ποιες εντολές;*» όχι με σκοπό να Τον πειράξει, μη γένοιτο, αλλά επειδή νόμιζε ότι άλλες είναι εκείνες οι εντολές, εκτός από τις εντολές του νόμου, που θα του χάριζαν την αιώνια ζωή, πράγμα που χαρακτηρίζει τον άνθρωπο που είναι κυριευμένος από σφοδρή επιθυμία. Έπειτα, επειδή ο Ιησούς του είπε να φυλάττει τις εντολές του νόμου, απαντά· «*όλ΄ αυτά τα φύλαξα από την νεανική μου ηλικία*». Και δεν σταμάτησε μέχρι εδώ, αλλά πάλι ερωτά· «*σε τι ακόμη υστερώ;*», πράγμα που αποδείκνυε και αυτό την μεγάλη επιθυμία του. Αλλά και δεν ήταν μικρό πράγμα το ότι νόμιζε ότι υστερεί σε κάτι, και το ότι θεωρούσε ανεπαρκείς τις εντολές του Νόμου για να επιτύχει αυτά που επιθυμούσε. Τι κάνει λοιπόν ο Χριστός; Επειδή επρόκειτο να δώσει κάποια **μεγάλη εντολή**, προσθέτει τα έπαθλα και λέγει· «*εάν θέλεις να είσαι τέλειος, πήγαινε, πώλησε τα υπάρχοντά σου και μοίρασέ τα στους φτωχούς και θα έχεις θησαυρό στους ουρανούς· και τότε έλα και ακολούθησέ με*».

Είδες πόσα βραβεία και πόσους στεφάνους ορίζει γι΄ αυτόν τον αγώνα; Εάν όμως τον επείραζε, δε θα του έλεγε αυτά. Τώρα όμως και το λέγει, και για να τον προσελκύσει, του φανερώνει ότι είναι πολύ **μεγάλος ο μισθός**, και αφήνει το παν στην διάθεσή του, επικαλύπτοντας με όλα όσα λέγει την εντύπωση ότι είναι βαριά η παραίνεση. Για το λόγο αυτόν και πριν πει το αγώνισμα και τον κόπο, του φανερώνει το βραβείο, λέγοντας· «*εάν θέλεις να είσαι τέλειος*», και τότε του λέγει, «*πώλησε τα υπάρχοντά σου και μοίρασέ τα στους πτωχούς*» και αμέσως πάλι αναφέρει τα βραβεία· «*και θα έχεις θησαυρό στους ουρανούς˙ και τότε έλα και ακολούθησέ με*». Καθόσον το να ακολουθεί Αυτόν, ήταν πολύ μεγάλη ανταμοιβή.

«*Και θα έχεις θησαυρό στους ουρανούς*». Επειδή δηλαδή ο λόγος ήταν για τα χρήματα και τον συμβούλευε να απαλλαχθεί από όλα, για να δείξει ότι δεν του αφαιρεί αυτά που έχει, αλλά ότι **του προσθέτει** και άλλα σε αυτά που έχει, του έδωσε περισσότερα από αυτά που του είπε να δώσει· και όχι μόνο περισσότερα, αλλά και τόσο **σπουδαιότερα**, όσον είναι ο ουρανός από τη γη και ακόμη περισσότερο. Θησαυρό δε ονόμασε τη μεγαλοδωρία της ανταμοιβής, με σκοπό να δείξει την μονιμότητα και την ασφάλειά της, όπως δηλαδή ήταν δυνατόν να οδηγήσει τον νέο στη γνώση, χρησιμοποιώντας ανθρώπινα παραδείγματα. Επομένως, **δεν αρκεί να περιφρονεί κανείς τα χρήματα, αλλά πρέπει να δώσει τροφή στους πτωχούς και πριν από όλα, να ακολουθεί τον Χριστό, δηλαδή να πράττει όλα τα προστάγματά του και να είναι έτοιμος για σφαγή χάριν αυτού και για καθημερινό θάνατο**. Διότι, «*εάν κάποιος θέλει να με ακολουθήσει, να απαρνηθεί τον εαυτόν του, να λάβει τον σταυρό του και ας με ακολουθεί*» (Λουκά 9, 23). Ώστε **είναι πολύ πιο ανωτέρα η εντολή αυτή το να θυσιάζει κανείς την**

ζωή του από το να περιφρονήσει τα χρήματα, και δεν είναι μικρή η συμβολή της απαλλαγής από τα χρήματα στην εφαρμογή της εντολής αυτής.

«*Αφού όμως άκουσε ο νεανίσκος αυτά, έφυγε λυπημένος*». Και στη συνέχεια για να δείξει ο ευαγγελιστής, ότι δεν ήταν αυτό που έπαθε κάτι το φυσικό, λέγει: «*διότι είχε πολλά χρήματα*». **Δεν είναι δηλαδή κυριευμένοι από το ίδιο πάθος αυτοί που έχουν ολίγα και αυτοί που έχουν πάρα πολύ μεγάλη περιουσία· διότι τότε γίνεται πιο τυραννικός ο πόθος τους για τα χρήματα** . Συμβαίνει δηλαδή αυτό που δε θα παύσω να το λέγω, ότι **η προσθήκη των εκάστοτε αποκτωμένων χρημάτων ανάπτει κατά πολύ περισσότερο την φλόγα και κάνει πιο πτωχούς αυτούς που τα αποκτούν, καθόσον εμβάλλει σ' αυτούς μεγαλύτερη επιθυμία γι' αυτά και τους κάνει να αισθάνονται πολύ περισσότερο την πτώχεια τους**. Και πρόσεχε λοιπόν και στην περίπτωση αυτή ποια δύναμη παρουσίασε το πάθος αυτό. Διότι εκείνον που ήλθε προς τον Κύριο με χαρά και προθυμία, επειδή ο Χριστός τον προέτρεψε να απαρνηθεί τα χρήματα, τόσο πολύ τον εξουθένωσε και κατέβαλε τις δυνάμεις του, ώστε **δεν τον άφησε ούτε καν να απαντήσει** σε όσα του είπε, αλλ΄ έφυγε σιωπηλός, σκυθρωπός και καταλυπημένος.

Τι λέγει λοιπόν ο Χριστός; «*Πόσον δύσκολα θα εισέλθουν οι πλούσιοι στη Βασιλεία των ουρανών*», **κατηγορώντας όχι τα χρήματα, αλλά αυτούς που είναι δούλοι σ΄ αυτά**. Εάν δε θα εισέλθει δύσκολα ο πλούσιος στη βασιλεία των ουρανών, **πολύ πιο δύσκολα θα εισέλθει ο πλεονέκτης**. Διότι εάν αποτελεί εμπόδιο για την Βασιλεία των Ουρανών το να μη δίδει κανείς, σκέψου πόση φωτιά επισωρρεύει το να παίρνει και τα πράγματα των άλλων. **Αλλά με ποιο σκοπό έλεγε στους μαθητές Του ότι δύσκολα θα εισέλθει ο πλούσιος στη βασιλεία των ουρανών, εφόσον ήσαν πτωχοί και δεν είχαν τίποτε;** Με σκοπό να τους διδάξει **να μην ντρέπονται την πτωχεία** και απολογούμενος κατά κάποιο τρόπο προς αυτούς για το ότι δε θα τους επέτρεπε να έχουν τίποτε.

Αφού λοιπόν τους είπε ότι είναι δύσκολο, εν συνεχεία τονίζει ότι είναι και αδύνατο, και όχι απλώς αδύνατο, αλλ΄ **αδύνατον σε υπερβολικό βαθμό**, πράγμα που το φανέρωσε με το παράδειγμα της καμήλου και της βελόνης. Διότι λέγει· «*ευκολότερο είναι να περάσει μία κάμηλος από την τρύπα της βελόνης, παρά να εισέλθει ο πλούσιος στην βασιλεία των ουρανών*». Αποδεικνύεται λοιπόν εξ αυτού ότι δε θα είναι τυχαία η αμοιβή εκείνων που είναι πλούσιοι και μπορούν να ζουν με ευσέβεια. Για τον λόγο αυτό και είπε ότι αυτό είναι **έργο του Θεού**, το να δείξει δηλαδή, ότι **χρειάζεται πολλή χάρη από μέρους του Θεού εκείνος που πρόκειται να το κατορθώσει αυτό**. Επειδή λοιπόν ταράχθηκαν οι μαθητές του, είπε· «***Στους ανθρώπους μεν αυτό είναι αδύνατο, στον Θεό όμως τα πάντα είναι δυνατά***». Δεν είπε φυσικά αυτά τα προηγούμενα λόγια για να απελπιστούμε και να

παραιτηθούμε με τη σκέψη ότι είναι αδύνατα, αλλά το είπε με σκοπό, ώστε,**αφού κατανοήσουμε το μέγεθος του κατορθώματος να σπεύσουμε με ευκολία στον αγώνα και επικαλούμενοι και τη βοήθεια του Θεού στους καλούς αυτούς αγώνες μας, να επιτύχουμε την αιώνιο ζωή**.

[…]Επομένως **για να μη στενοχωριόμαστε για περιττά πράγματα, αφού αποβάλουμε την σφοδρή επιθυμία για τα χρήματα, που συνεχώς μας λυπεί** και ουδέποτε ανέχεται να σταματήσει, **ας στραφούμε προς μια άλλη, που μας κάνει μακαρίους και είναι πολύ εύκολη, και ας επιθυμήσουμε τους θησαυρούς των ουρανών**. Διότι προς την κατεύθυνση αυτήν δεν υπάρχει ούτε κόπος τόσο μεγάλος, το δε κέρδος είναι απερίγραπτο, και δεν είναι δυνατόν να αποτύχει εκείνος που κατά κάποιον τρόπον επαγρυπνεί, φροντίζει και περιφρονεί τα παρόντα· ενώ αντιθέτως **αυτός που είναι δούλος των υλικών πραγμάτων και έχει δώσει εξ ολοκλήρου τον εαυτόν του εις αυτά άπαξ και διά παντός, οπωσδήποτε αυτός θ' αναγκαστεί κάποτε να τα αποχωριστεί**.

[…]Αναλογιζόμενοι όλα αυτά, **ας βγάλουμε από μέσα μας την πονηρή επιθυμία της διαρκούς απόκτησης χρημάτων, καθώς εκτός από το ότι μας στερεί την αιώνια ζωή, και στην τωρινή μας γεμίζει με συνεχή άγχη και στενοχώριες και προβλήματα**· και ερχόμενος κάποτε ο θάνατος απρόσμενα μας παίρνει γυμνούς από όλα αυτά που με τόσο κόπο συσσωρεύσαμε όσο ζούσαμε και με τόσο άγχος προσπαθήσαμε να περιφρουρήσουμε για να μη μας τα αρπάξουν, και φεύγουμε χωρίς να σύρουμε πίσω μας τίποτε από όλα αυτά, παρά **μόνον τα τραύματα και τις πληγές τα οποία πήρε από όλα αυτά η ψυχή και φεύγει** . Και **ελεύθεροι από κάθε περιττή βιοτική μέριμνα, τα αιώνια αγαθά να επιτύχουμε με την χάρη και φιλανθρωπία του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού** , μετά του οποίου στον Πατέρα μαζί με το Άγιο Πνεύμα ανήκει δόξα, δύναμις και τιμή, τώρα κα πάντοτε και εις τους αιώνες των αιώνων. Αμήν.

(Πηγή: Ιερού Χρυσοστόμου έργα, Πατερικές εκδόσεις «Γρηγόριος Παλαμάς», τόμος 11Α, σελ. 210-233)

(Επιμέλεια κειμένου: Ελένη Λιναρδάκη, φιλόλογος)